

naar een

DOP biodiversiteit

Dorien Roubos
Lucas de Haan

26 februari 2024

Naar een DOP biodiversiteit

- Aanleiding
- Positionering binnen Omgevingswet
- Aanpak DOP biodiversiteit
- Hoe nu verder?

Coalitieakkoord: een actieplan biodiversiteit

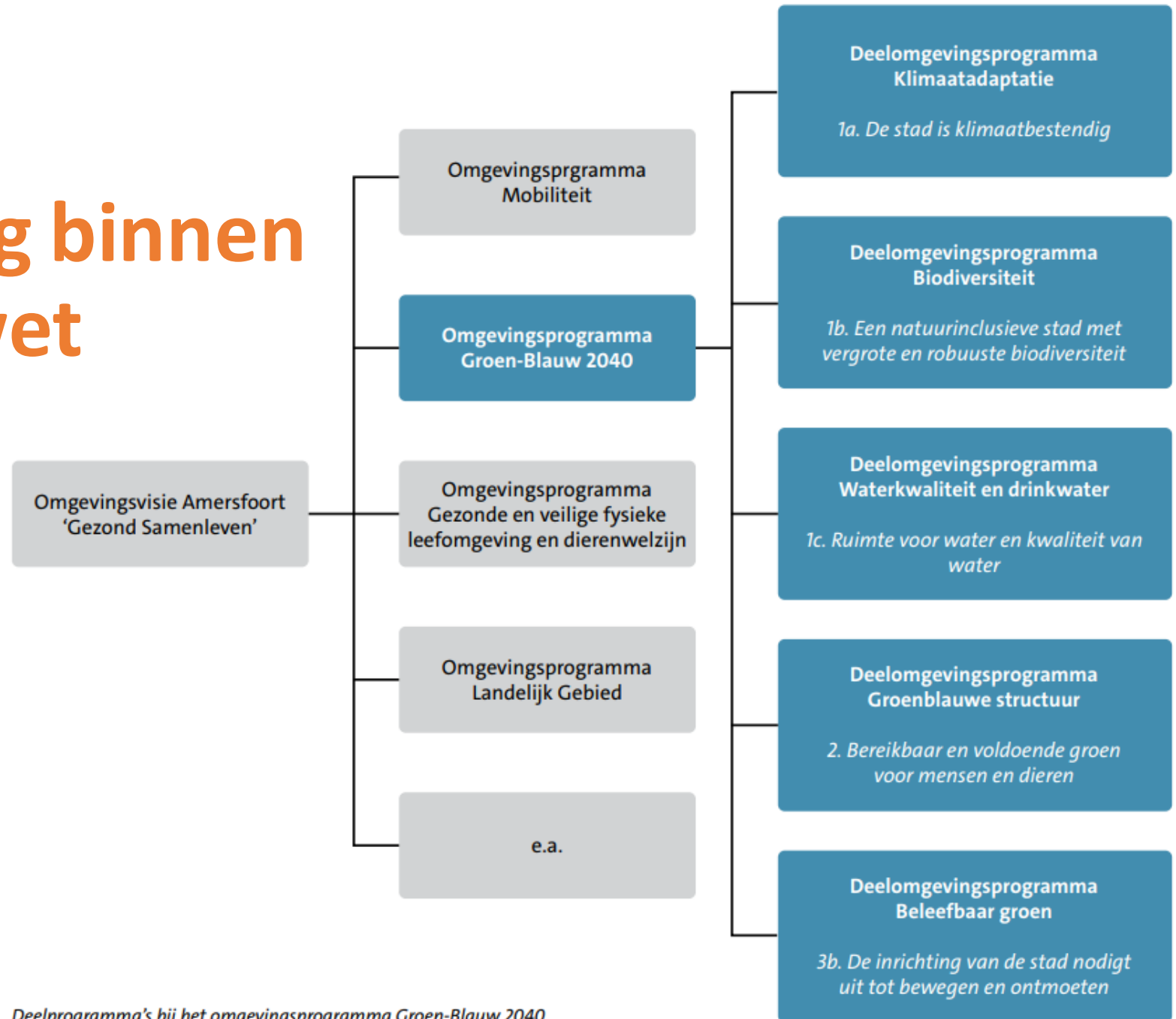
**We willen dat Amersfoort ook voor
de komende generaties een fijne plek
is voor mens en dier**

Natuurinclusieve stad met een vergrote en robuuste biodiversiteit

Positionering binnen omgevingswet

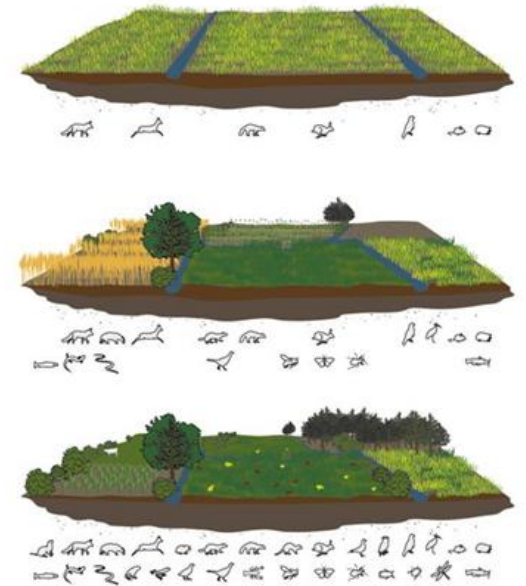
Aanpak DOP biodiversiteit

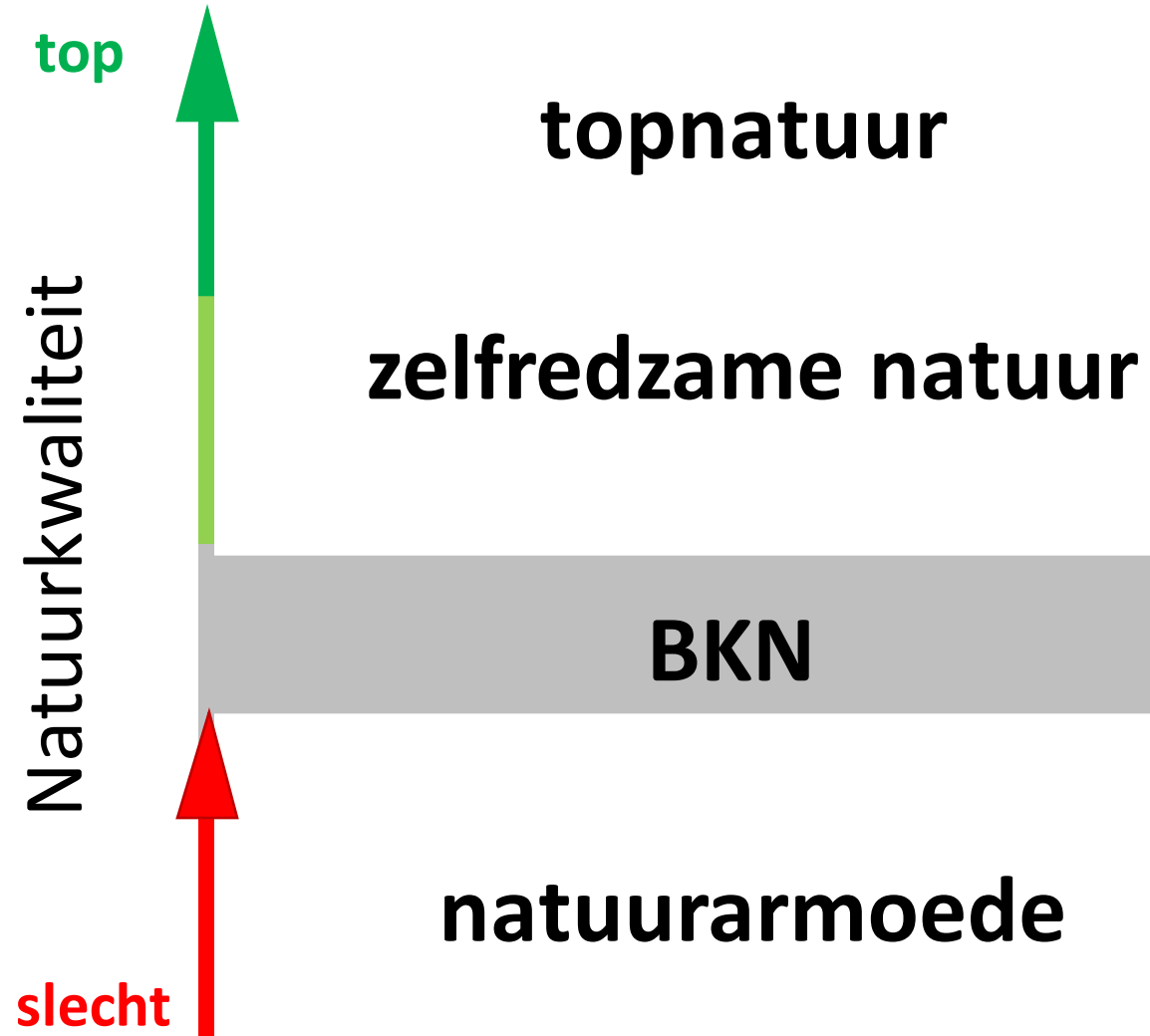
- 1) Zorgen voor een basiskwaliteit natuur
- 2) 33 gidssoorten laten zien wat er nodig is
- 3) Vier sporen

1. Zorgen voor een basiskwaliteit natuur

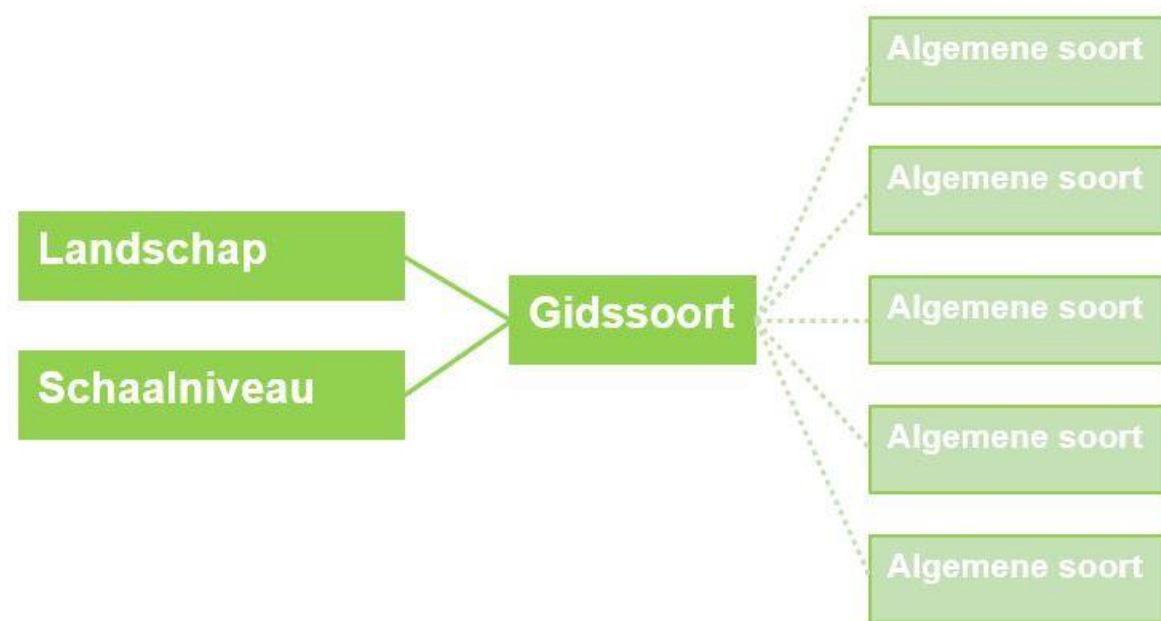
- Een vernieuwde aanpak
- Minimumniveau, condities wilde planten en dieren, kenmerkend voor landschappen
- De Amersfoortse 33

Basiskwaliteit natuur

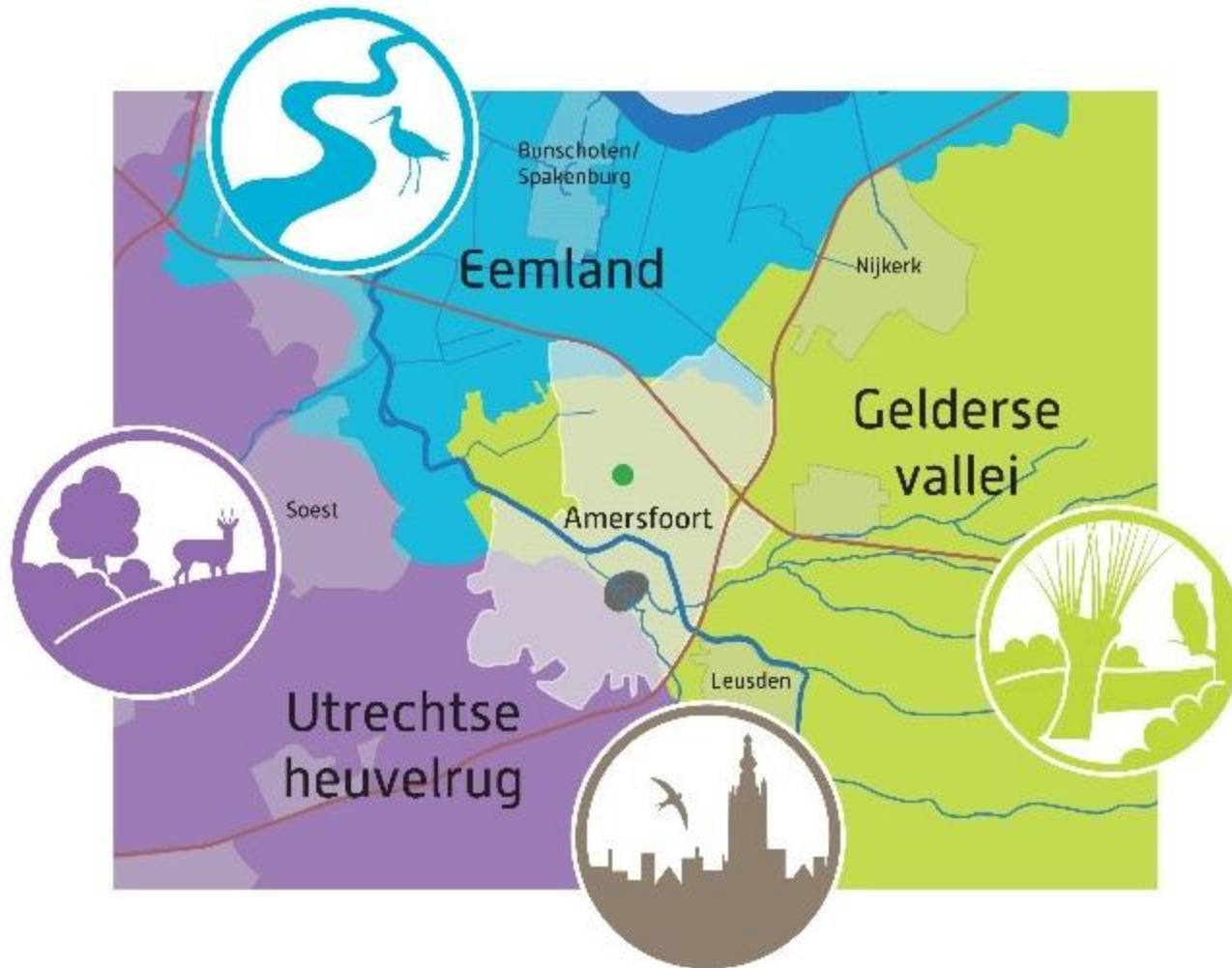

2. 33 gidssoorten laten zien wat nodig is

Elk landschap en elk schaalniveau daarbinnen hebben eigen gidssoorten

Vier landschappen en vier schaalniveaus

- Stad en het landelijk gebied
- Wijken
- Straten
- Gebouwen

Criteria gidssoorten

- Staan model voor een hele groep van soorten die vergelijkbare eisen stelt aan zijn leefgebied
- Typerend voor één of meerdere van de vier landschappen
- Indicatief voor een ecologische kwaliteit van de ruimte en kwantiteit aan groene leefomgeving

33 gidssoorten als uitgangspunt voor de basiskwaliteit natuur

Gidssoorten uitgelicht

Basiskwaliteit en gidssoorten

Landschapstypen	Basiskwaliteit en gidssoorten			
-----> schaal- niveau ↓	Stad	Heuvelrug	Gelderse vallei	Eemland
stadsrand/ buitengebied (incl. 'groene scheggen', grotere groengebieden, stedelijke verbindingzones)	nvt	das boomarter ree geelsprietdikkopje watervleermuis ringslang wilde bijen bunzing kamsalamander zandhagedis hazelworm	das haas steenuil ree watervleermuis ringslang wilde bijen oranjetipje bunzing otter weidebeekjuffer bermpje blauwborst bittervoorn sleedoornpage	grutto haas steenuil ree watervleermuis wilde bijen oranjetipje bunzing otter weidebeekjuffer blauwborst bittervoorn sleedoornpage
wijk (incl. parken, groenblauwe structuur op wijkniveau etc.)	nvt	das boomarter zwartkop geelsprietdikkopje grote bonte specht icarusblauwtje ijsvogel eekhoorn watervleermuis ringslang wilde bijen bunzing kamsalamander zandhagedis hazelworm	haas zwartkop steenuil grote bonte specht icarusblauwtje ijsvogel eekhoorn watervleermuis ringslang wilde bijen oranjetipje bunzing weidebeekjuffer bermpje blauwborst bittervoorn sleedoornpage	haas zwartkop steenuil grote bonte specht icarusblauwtje ijsvogel watervleermuis wilde bijen oranjetipje bunzing weidebeekjuffer blauwborst bittervoorn sleedoornpage
straat (incl. bermen, buurtplantsoen, tuinen)	huismus egel kleine watersalamander gewone dwergvleermuis zwartkop wilde bijen muurplanten zwarte roodstaart	nvt	nvt	nvt
gebouwd element (gebouw, kademuren, bruggen etc.)	huismus gierzwaluw gewone dwergvleermuis wilde bijen muurplanten zwarte roodstaart	nvt	nvt	nvt

Gidssoorten uitgelicht (stad als rots)

Landschapstypen		Stad
----->		
schaal- niveau	----->	
	----->	
straat		huismus egel kleine watersalamander gewone dwergvleermuis zwartkop wilde bijen muurplanten zwarte roodstaart
(incl. bermen, buurtplantsoen, tuinen)		
gebouwd element		huismus gierzwaluw gewone dwergvleermuis wilde bijen muurplanten zwarte roodstaart
(gebouw, kademuren, bruggen etc.)		

Gidssoorten uitgelicht (Utrechtse Heuvelrug)

Landschapstypen		Heuvelrug
schaal- niveau	----->	
	----- ↓	
	stadsrand/ buitengebied	<i>das boomarter ree</i> <i>geelsprietdikkopje</i> <i>watervleermuis</i> <i>ringslang</i> <i>wilde bijen</i> <i>bunzing</i> <i>kamsalamander</i> <i>zandhagedis</i> <i>hazelworm</i>
	(incl. 'groene scheggen', grotere groengebieden, stedelijke verbindingzones)	
	wijk	<i>das boomarter zwartkop</i> <i>geelsprietdikkopje</i> <i>grote bonte specht</i> <i>icarusblauwtje</i> <i>ijsvogel</i> <i>eekhoorn</i> <i>watervleermuis</i> <i>ringslang</i> <i>wilde bijen</i> <i>bunzing</i> <i>kamsalamander</i> <i>zandhagedis</i> <i>hazelworm</i>
	(incl. parken, groenblauwe structuur op wijkniveau etc.)	

Gidssoorten uitgelicht (Gelderse Vallei)

Landschapstypen		Gelderse vallei
----->		
schaal- niveau ↓		
stadsrand/ buitengebied	(incl. 'groene scheggen', grotere groengebieden, stedelijke verbindingzones)	das haas steenuil ree watervleermuis ringslang wilde bijen oranjetipje bunzing otter weidebeekjuffer bermpje blauwborst bittervoorn sleedoornpage
wijk	(incl. parken, groenblauwe structuur op wijkniveau etc.)	haas zwartkop steenuil grote bonte specht icarusblauwtje ijsvogel eekhoorn watervleermuis ringslang wilde bijen oranjetipje bunzing weidebeekjuffer bermpje blauwborst bittervoorn sleedoornpage

Gidssoorten uitgelicht (Eemland)

© Paul van Hoof

Landschapstypen		Eemland
schaal- niveau	----->	
	↓	
	stadsrand/ buitengebied (incl. 'groene scheggen', grotere groengebieden, stedelijke verbindingzones)	<i>grutto</i> <i>haas</i> <i>steenuil</i> <i>ree</i> <i>watervleermuis</i> <i>wilde bijen</i> <i>oranjetipje</i> <i>bunzing</i> <i>otter</i> <i>weidebeekjuffer</i> <i>blauwborst</i> <i>bittervoorn</i> <i>sleedoornpage</i>
	wijk (incl. parken, groenblauwe structuur op wijkniveau etc.)	<i>haas</i> <i>zwartkop</i> <i>steenuil</i> <i>grote bonte specht</i> <i>icarusblauwtje</i> <i>ijsvogel</i> <i>watervleermuis</i> <i>wilde bijen</i> <i>oranjetipje</i> <i>bunzing</i> <i>weidebeekjuffer</i> <i>blauwborst</i> <i>bittervoorn</i> <i>sleedoornpage</i>

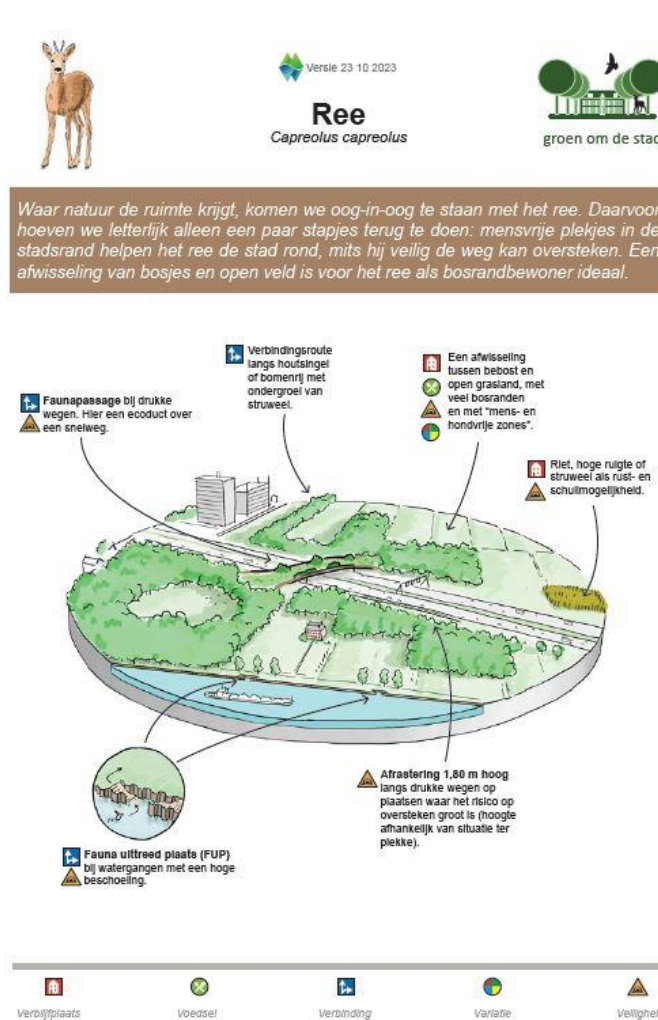
2. 33 gidssoorten laten zien wat nodig is

Landschapstypen	Utrechtse Heuvelrug
----->	
stadsrand/ buitengebied	boomarter zandhagedis hazelworm heideblauwtje ree kamsalamander Das
wijk	boomarter Icarusblauwtje watervleermuis eekhoorn das wilde bijen
buurt	huismus gewone dwergvleermuis wilde bijen egel kleine watersalamander bosuil
gebouw	huismus gierzwaluw gewone dwergvleermuis wilde bijen

Voorbeeld 1

Landschapstypen	
----->	Utrechtse Heuvelrug
schaafland	
stadsrand/huizengebied	boomarter zandhagedis heideblauwtje kamsalamander Das
wijk	boomarter Icarusblauwtje watervleermuis eekhoorn das wilde bijen
buurt	huismus gewone dwergvleermuis wilde bijen egel kleine watersalamander bosuil
gebouw	huismus gierzwaluw gewone dwergvleermuis wilde bijen

Ree
Capreolus capreolus

 Verblijfplaatsen

Allerlei plekken waar reeën dekking vinden, zoals:

- Bosranden.
- Kleine bosjes.
- Struweel.
- Rietruigtes of andere hoge ruigtes.
- Lintvormige opgaande begroeiing, zoals beekbegeleidende beplanting.
- Soms voldoet ook een begroeide slootkant of greppel als tijdelijke rust- en verblijfplaats.

 Voedsel

Allelei plantaardig voedsel dat voorhanden is.

In het zomerseizoen vooral:

- Kruiden en grassen.
 - Knoppen en loten van bomen en struiken.
- Ook wel paddenstoelen, granen, noten, fruit, landbouwgewassen als bieten en aardappels.
- In het winterseizoen vooral:
- Droog gras.
 - Restanten van kruidachtige planten.
 - Bladeren van braamstruiken.
 - Knoppen en jonge twijgen van bomen en struiken.

 Verbinding

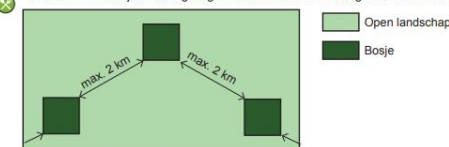
Reeën blijven het liefst in de buurt van bosranden en andere schuilplekken en uit de buurt van mensen, honden, wegen en gebouwen. Verbindingsroutes voor reeën kunnen bestaan uit:

- Bosranden.
- Bomenrijen met ondergroei van struweel.
- Houtwallen en houtsingels

Reeën trekken ook door open gebieden, als er om de 2 km bosjes van 5 - 10 ha liggen. Of lijnelementen zoals (brede) houtwallen, beekbegeleidende beplanting, e.d.

Variatie en verbinding

 Verbinding door open gebied, langs hagen of houtwallen of via bosjes van 5 - 10 ha, max. 2 km van elkaar. Breedte open deel min. 300 m. Bij verbinding langs houtwal of andere dekking min. 100 m aan ene zijde en 50 aan andere zijde.

 Variatie

Het voorkeursleefgebied van reeën bevat een mozaïek van openheid en beslotenheid. Reeën zoeken vooral voedsel op de overgang van bos naar open gebied.

 Veiligheid

Het verkeer vormt een belangrijk risico voor reeën. Om drukke wegen over te steken, zijn faunavoorzieningen nodig. Reeën maken gebruik van:

- Ecoducten.
 - Grote faunatunnels (15m breed, 3m hoog).
- Het is daarbij van belang dat er geen mensen en honden van de faunavoorziening gebruik mogen maken of in de directe nabijheid mogen komen en dat de voorzieningen begeleid worden door ten minste 1,80 m hoge rasten. Leg in leefgebied van reën langs kanalen met een hoge beschooie Fauna Uittreed Plaatsen (FUP's) aan, met een "instapdiepte" van 50 cm waterdiepte.

Met name de reekalveren, maar ook volwassen reegeten lopen risico aangevallen te worden door loslopende honden. Daarnaast bestaat het risico dat reeën vluchten voor een hond en daarbij verongelukken. Van belang is daarom:

- Actief handhaven van een aanlijngebod voor honden (evt. in combinatie met losloophoegebieden).
- Voorlichting aan eigenaren over het gevaar van het los laten lopen van hun hond.
- "Hondvrije" graslanden bij bosranden. Wandelpad bij voorkeur niet langs grens grasland en bosrand, maar dwars er op, of op 100 m van bosrand (dit vergroot ook de kans om reëen te zien!)

i Meer informatie

- Voor de realisatie van faunapassages: de Leidraad *Faunavoorzieningen bij Infrastructuur* (2021).

3. Vier sporen

- Behouden en beschermen van bestaand groen
- Creëren van kansrijke leefgebieden in en om de stad
- Verbinden van leefgebieden binnen en buiten de stad
- Vergroten van bewustzijn en kennis over het Natuurnetwerk

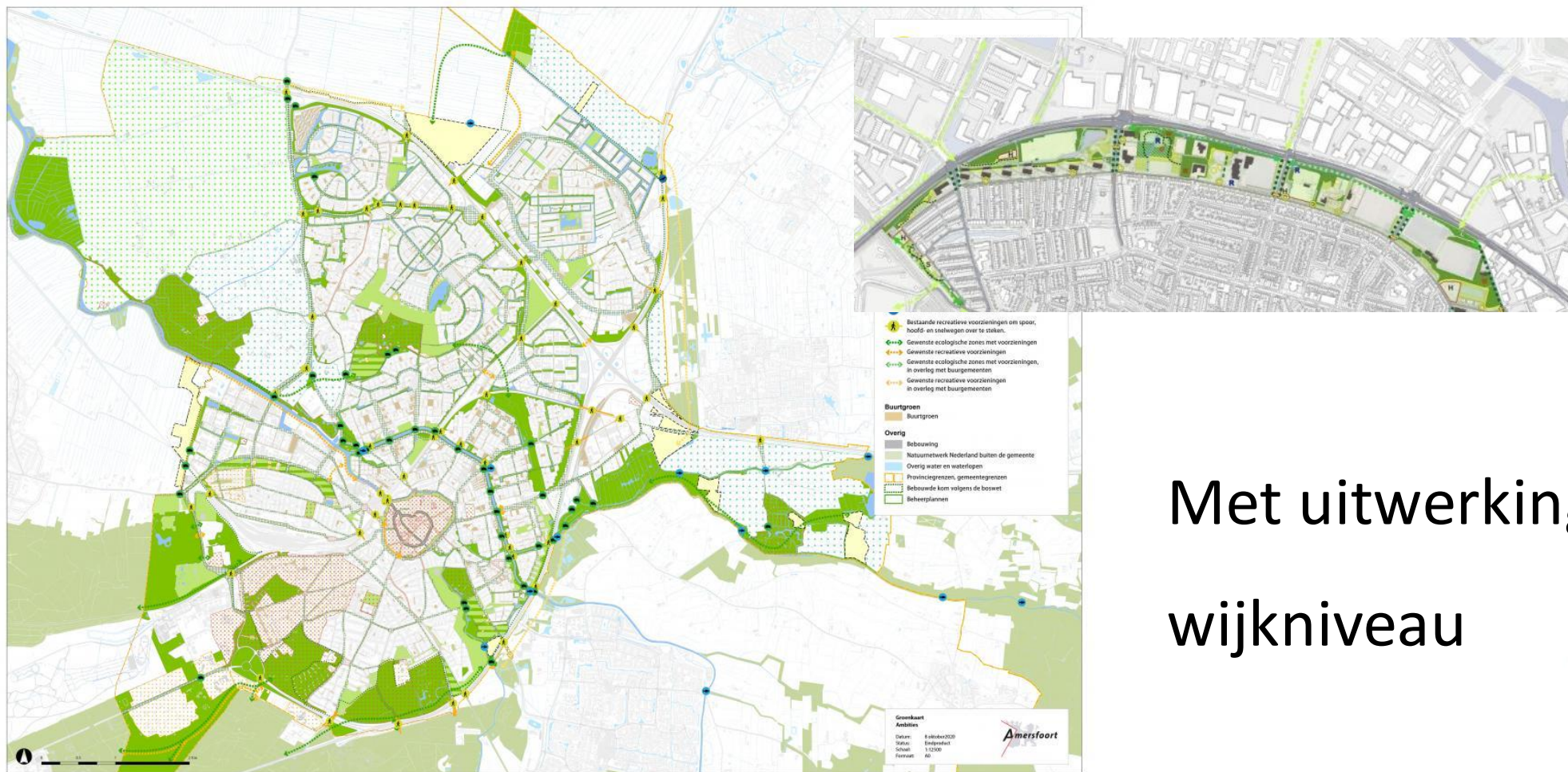
Spoor 1: behouden en beschermen van bestaand groen

Spoor 2: creëren van kansrijke leefgebieden in en om de stad

Spoor 3: verbinden van leefgebieden binnen en buiten de stad

Met uitwerking op
wijkniveau

Spoor 4: vergroten van bewustzijn en kennis over het Natuurnetwerk

Hoe verder?

Inhoudelijke stappen:

- BKN nieuwe manier van denken, landelijk in ontwikkeling
- Gidssoorten worden uitgewerkt

Uitvoeringsagenda:

- Inhoudelijk concretiseren
- Op planning en financiën zetten

Bestuurlijke proces start als uitvoeringsagenda gereed is

Vragen?